

[Borgbjerg.]

lig Tid — ja, saa er det i Virkeligheden Konservatisme, Venstres Konservatisme, Venstres udprægede, sejge Konservatisme paa dette Omraade, der gør sig gældende, thi at bevare den nuværende folkekirkelige eller statskirkelige Tilstand i en Aarnække er i Virkeligheden, ja, jeg kan maaske sige at befæste, at stabilisere Ubevægeligheden. Det fremgaar bl. a. af Udtalelser, som er faldet, dels her i Dag, dels under dette Lovforslags Behandling i det andet Ting.

Det ærede Medlem Hr. Vejen sagde, at en Adskillelse, en Løsning af Baandet mellem Kirke og Stat, det, hverken han eller Ministeren vilde være med til, kunde medføre Splittelse indenfor Menighederne, forøget Uro. Ja, ud fra mit Standpunkt vil jeg sige: Er der noget, vi trænger til, er det netop det, for det er *Liv*, men det, vi er inde i, og det, vi i stadig højere Grad vil komme ind i, hvis den nuværende Tilstand opretholdes, det er *Død*, det er Ubevægelighed, det er Stagnation, og den nuværende statskirkelige eller folkekirkelige Ordning befæster i Virkeligheden denne Ubevægelighed og gør det næsten umuligt at komme bort fra den.

Den højtærede Kirkeminister sagde i det andet høje Ting: „Dette at træffe aandelige Afgørelser vil Rigsdagen aldrig kunne gøre Krav paa at have nogen indre Berettigelse til.“ Vel, i den grundtvigske Kirkepolitikks Dage, i den gamle Venstre-Kirkepolitikks Dage var en saadan Udtalelse Udtryk for, at Staten frit skulde lade alle Strømninger røre sig; som de vilde, ogsaa paa Lærens og paa Ritualernes Omraade: Afskaffelse af Præsteløttet, Ritualfrihed, fuld Lærefrihed, indenfor den meget vide Ramme, hvis Udgangspunkt, som jeg her nævnte, var den evangelisk-lutherske Reformation. Men nu er det jo blevet Udtryk for noget helt andet. Nu er det blevet Udtryk for, at saa snart der rører sig et kirkeligt Frihedskrav paa disse Omraader, paa Lærens, paa Ritualernes Omraade, og der rejser sig en Protest fra anden Side derimod, maa Staten ikke gribe ind, den skal lade alt blive, som det er. Det, man nu kræver, og vel endogsaa fra et Flertal af de kirkelige Retninger og deres Medlemmer, er ikke Statens Tolerance, det er Statens *Intolerance*. Det vil altsaa sige, at man vil bevare et Formynderskab over Kirken fra Statens Side, et Formynderskab, som aldrig maa bruges, men det vil sige Stagnation, det vil sige Ubevægelighed, det vil sige, at vi paa intet Punkt kan komme af Stedet.

Venstres Ordfører i det andet høje Ting.

Fru Inger Gautier Schmit, udtalte sig i lignende Retning. Overfor Landstingsmand Dahl, som havde sagt, at med indrekirkelige Spørgsmaal havde Staten intet at gøre, sagde hun:

„Det mener jeg for saa vidt ogsaa, som jeg før sagde, at det burde overlades til Kirken selv at udtale sig om disse Ting. Men jeg maa mene, at hvis Udviklingen skulde foregaa saaledes, som det ærede Medlem udtalte, at disse Spørgsmaal maatte man fuldstændig kaste ud til Menighederne, saa maa det ærede Medlem, der jo ved, at Menighederne er ganske overordentlig uenige netop om Løsningen af disse Spørgsmaal, dog være klar over, at en saadan Ordning absolut vilde medføre en Splittelse indenfor det, som nu er en samlet Enhed. Det vilde medføre Oprettelse af forskellige store Frikirker i vort Land, og vi maatte fra vor Side meget beklage, om Udviklingen kom til at gaa i den Retning.“

Altsaa, Enheden skal bevares trods overordentlig Uenighed, trods Uro og Gæring, den, som ikke maa komme til Ord eller faa Udtryk i Handling, i Reformer, i Udvikling og Fremskridt, Uniformiteten skal bevares, det er Statskirkevesenets Grundprincip. Fru Gautier Schmit minder om England. Der er blevet Frikirker, javel, men jeg tror godt, man kan sammenligne det religiøse Livs Inderlighed og Kraft og Betydning i England med det, der for Tiden findes her i Danmark, jeg tror ikke, England kommer til kort i den Sammenligning.

Der er nylig udkommet en Bog af Christian Reventlow: *Ideer og Mennesker*, som viser, hvilken uhyre Rolle Puritanismen, altsaa netop en frikirkelig Bevægelse, har spillet for hele Menneskeheden, ogsaa den sociale og politiske Udvikling, i de sidste Aarhundreder, og jeg tror, han i mangt og meget ser rigtigt derpaa.

Fru Inger Gautier Schmits, den højtærede Kirkeministers og det ærede Medlem Hr. Vejens Opfattelse er i Virkeligheden den, som — undskyld, jeg bruger et lidt almindeligt verdsligt Udtryk — en tidligere Trafikminister gav Udtryk, naar han paa Dampfærgerne og andre Steder under Statsbanevesenet skrev: Gaa sagte, slaa ikke med Dørene, væk ikke de sovende! Det er det, det gælder om, den ydre Uniformitet skal bevares, selv om den aldeles ikke er Udtryk for indre aandelig Overensstemmelse.

Jeg synes, der er mange Tegn paa, at Folkekirken er inde i en saadan Stagnation,